

Jagbacken

**Bergshammar 5:59 mfl, Bergshammars socken, Nyköpings kommun,
Södermanlands län. Arkeologisk utredning.**

Patrik Gustafsson Gillbrand

Jagbacken

**Bergshammar 5:59 mfl, Bergshammars socken, Nyköpings kommun,
Södermanlands län. Arkeologisk utredning**

Patrik Gustafsson Gillbrand

Sammanfattning

Sörmlands Arkeologi AB har under våren 2021 genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Bergshammar 5:59, 6:4 och Jagbacken 3:1, Bergshammar socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län.

Utredningen utfördes inför planerad bebyggelse inom ovan nämnda område, som var cirka 15 hektar stort. I det äldre kartmaterialet ingick platsen i Stora Kungsladugårdens Jagbacke. Inom utredningsområdet finns en sedan tidigare känd fornlämning i form av en stensättning med mittblock. Vid fältarbetet identifierades fem objekt som möjliga fornlämningar. Efter sökschaktning kunde samtliga avfärdas utom ett som bestod av en ensamliggande hörd. Anläggningen ¹⁴C-daterades till 200-400 e.Kr.

Rapporten laddas ned via
www.sormlandsarkeologi.se

eller beställs från

Sörmlands Arkeologi AB
Tideliussgatan 37
118 69 Stockholm

mail@sormlandsarkeologi.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg
Kart- och ritmaterial: Patrik Gustafsson Gillbrand
Omslagsfoto: Runstenen U692 på Oknö i Mälaren.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

© Sörmlands Arkeologi AB
Nyköping 2021

Innehåll

Sammanfattning 2

Utgångspunkt 5

Syfte & metod 5

Syfte

Metod

Topografi & kulturmiljö 5

Resultat 10

Resultattabell

Referenser 10

Arkiv

Administrativa uppgifter 11

Bilagor 12

Bilaga 1. Objektsbeskrivningar

Bilaga 2. Västra området med objekt, schakt och fornlämning utmarkerade

Bilaga 3. Östra området med objekt och schakt utmarkerade

Bilaga 4. Schakttabell

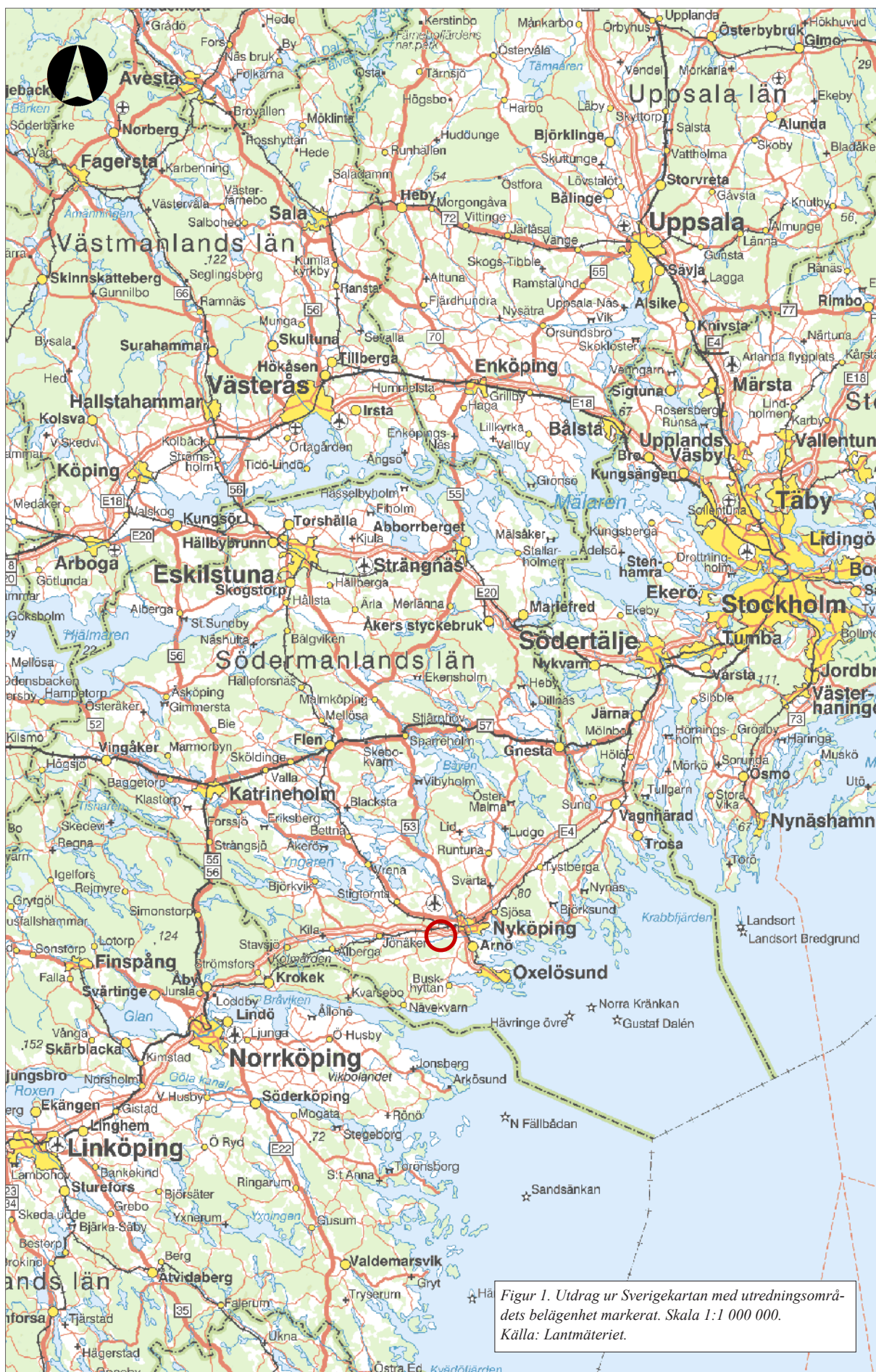
Bilaga 5. Anläggningsregister

Bilaga 6. Vedartsanalys

Bilaga 7. ¹⁴C-analys

Bilaga 8. Fotodokumentation

Bilaga 9. Paleogeografisk karta

Figur 1. Utdrag ur Sverigekartan med utredningsområdets belägenhet markerat. Skala 1:1 000 000.
Källa: Lantmäteriet.

Utgångspunkt

Sörmlands Arkeologi AB har mellan 2021-03-31 och 2021-04-08 genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Bergshammar 5:59, 6:4 och Jagbacken 3:1, Bergshammar socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län (figur 1, 3 & 4).

Utredningen utfördes med anledning av att DNHT Förvaltning AB och Nyköpings kommun avser att upprätta ett planprogram som inbegriper en befintlig bygdegård, uppförande av skolbyggnad samt bostäder inom ovan rubricerade område. Utredningsområdet var cirka 15 hektar stort.

I den södra delen av utredningsområdet finns en tidigare känd fornlämning i form av en mittblocksgrav (L1985:2171, figur 2). Strax norr om planområdet finns ytterligare lämningar i form av gravfält och boplatser. Vidare antyder platsens topografi att det kan förekomma tidigare okända eller dolda fornlämningar från yngre stenålder till historisk tid inom området.

Med anledning av detta fattade länsstyrelsen i Södermanlands län beslut om att en arkeologisk utredning (1st dnr 431-210-2021) skulle utföras enligt 2 kap. 11 § i Kulturmiljölagen (1988:950). Ansvarig för kostnaden var DNHT Förvaltning AB.

Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Patrik Gustafsson Gillbrand. Vid fältarbetet deltog även Ingeborg Svensson. Båda är verksamma som arkeologer vid Sörmlands Arkeologi AB.

Syfte & metod

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa förekomst av forn- och kulturlämningar inom planområdet. Därtill skulle utredningen preliminärt avgränsa fornlämningar inom arbetsområdet. Resultatet skulle även fungera som underlag för länsstyrelsens fortsatta handläggning av ärendet samt företagarens planering.

Metod

Innan fältarbetet påbörjades genomfördes en mindre kart- och arkivstudie som inkluderade en genomgång av tidigare kända fornlämningar (KMR), samt topografiska, geologiska och paleogeografiska kartor över området (Lantmäteriet & SGU). Vidare har även äldre kartor studerats såsom Ekonomiska kartan från år 1958 och Häradskartan från år 1897-1901 (RAK), en karta över Delning, storskifte från år 1757 samt en Ägomätning från år 1819 (LMA), en upprättad karta över Ägodelning från år 1727 och en Geometrisk avmätning

från år 1689 (LMS). Genomgången av kartmaterialet gjordes för att få en uppfattning om förutsättningarna för förhistorisk och historisk bebyggelse samt för att påvisa indikationer om fornlämningar inom området.

Därefter genomfördes en inventering av hela utredningsområdet med utgångspunkt i den utförda kart- och arkivstudien. Syftet var att klargöra eventuella förekomster av ovan mark synliga forn- och kulturhistoriska lämningar samt identifiera möjliga fornlämningar i form av till exempel boplatslägen.

För att utreda om det fanns fornlämningar ej synliga ovan mark grävdes totalt 12 sökschakt (S1-S12) med grävmaskin inom objekt 1-5. Schakten grävdes skiktvis ned till orörd marknivå och rensades kontinuerligt för hand av arkeolog. Sökschakten var mellan 5-19 meter långa, 1,5-5 meter breda och 0,15-0,2 meter djupa (bilaga 2).

Sökschakt, anläggningar och objekt dokumenterades digitalt med RTK-GPS samt beskrevs i text. Ett representativt urval av lämningar och objekt fotograferades med hjälp av digitalkamera. Inga fynd samlades in vid den arkeologiska utredningen.

Topografi & kulturmiljö

Utredningsområdet är beläget cirka fem kilometer väster om Nyköping, strax norr om länsväg 800 i östra utkanten av Bergshammar (figur 4 & 5). Planområdet ligger på nivåer mellan 15-35 meter över havet och består i huvudsak av kuperad skogsmark med en markkant sluttning i söder. I norr är topografin betydligt flackare och uppvisar en närmast sumpig karaktär med inslag av mindre moränförhöjningar. I områdets västra delar finns ytor med plan öppen mark som till stora delar utgörs av utfyllnadsmassor av sten och jord. Jordmånen består i huvudsak av morän och silt/lera (SGU).

Planområdet har till delar påverkats av senare tiders bruk. I södra delen finns en större täktgrop samt en intilliggande yta med flera täktgropar av olika storlekar. Därtill finns det gott om stenblock och bergytor som uppvisar spår av brytning medelst sprängning/kilning i form av borrhål (figur 5, bilaga 8).

Inom områdets västra del ligger Bergshammars bygdegård som invigdes år 1959. Byggnaden stod tidigare intill Bergshammars kyrka och fungerade då som sockenstuga (www.hembygd.se/bergshammar).

Enligt det äldre historiska kartmaterialet från 1600-talet till mitten av 1900-talet dominerades området av skog, precis som idag (LMA 04-ber-18, 04-ber-44, LMS C3-8:1, C11:139-40 & RAK id J112-56-4, J133-9h2c60 & J133-9h2d60). Den aktuella platsen

utgjorde under historisk tid en del av Stora Kungsladugårdens jaktmarker. Området benämns som *Jägarehåld* på en geometrisk avmätning upprättad år 1689 (LMS C11:139-40) och under 1800-talets slut som Stora Kungsladugårdens Jagbackar (RAK id J112-56-4). På kartor från år 1727 och år 1757 förekommer även namnet *Påsthagen* för delar av området (LMS 04-BER-18, 04-ber-44). Den intilliggande gården Ekeby var vid den här tiden ett posthemman, som skulle förse postryttare med utvilade hästar som hölls i nämnda hage.

Inom utredningsområdet finns en cirka 12 meter stor stensättning med mittblock belägen i krönläge (L1985:2171, figur 2). Generellt dateras gravtypen till yngre bronsålder och äldre järnålder (jfr Bennett 1987, s. 21, Norberg 2004, s. 49 a.a., Svensson 2004, s. 35 a.a., Äijä 1993, s. 33f).

Mellan 3000 och 1500 år sedan utgjorde Kiladalen en långsmal havsvik (bilaga 9, SGU tema strandnivå). Från brons- och äldre järnålder förekommer relativt rikligt med lämningar i närområdet, i huvudsak belägna på höjder runt den forna viken. Vid Svalsta, drygt tre kilometer väster om utredningsområdet, finns både skärvtenshögar, skålgropslokaler och gravar som kan vara samtida med den aktuella fornlämningen (tex L2019:6543, L1983:4053, L1983:4461, L1985:2865, L1985:2790, L1985:3262). Inom en radie av en kilometer till planområdet förekommer ytterligare sten-

sättningar (tex L1985:3081, L1985:2661, L1985:2652) samt en skålgropslokal (L1985:3290). Söder om dalgången finns fler gravar som också kan höra till tiden (tex L1983:4012, L1984:3883, L1984:7064). Sammantaget visar det på en relativt väl samlad och komplex miljö under såväl yngre bronsålder som äldre järnålder, där den aktuella graven passar väl in.

Inom utredningsområdet har inga arkeologiska insatser tidigare utförts. I närheten, vid Bergshammars skola, genomfördes emellertid en arkeologisk undersökning av två gravhögar år 1978 (L1985:2719, KMR). I gravarna påträffades bland annat fragment av glasbägare, en silverring och brända ben som ger en möjlig datering av anläggningarna till yngre järnålder (SHM inv nr 31875).

Resultat

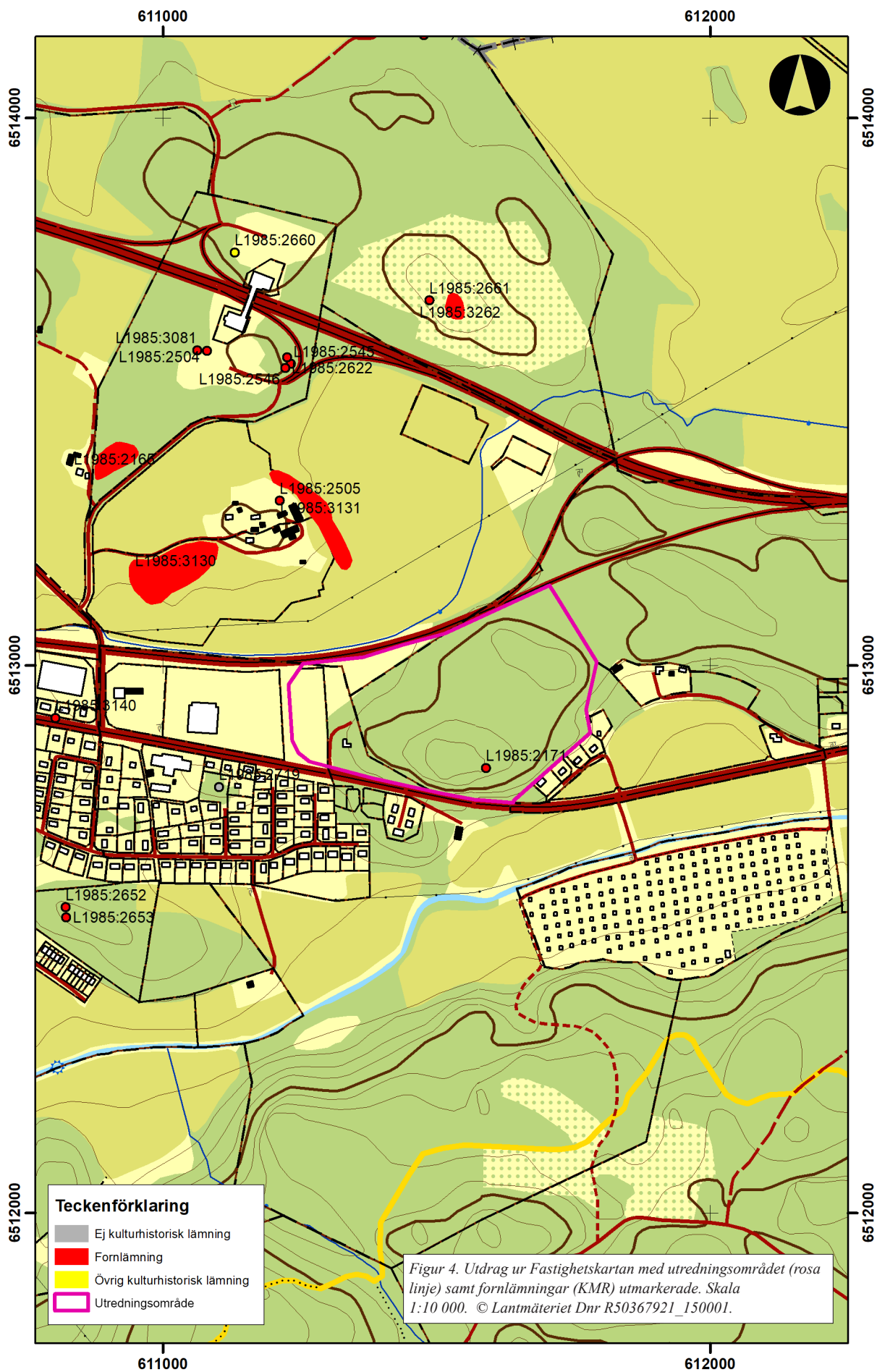
Resultatet av den arkeologiska utredningen sammanfattas inledningsvis i en **Resultattabell** med tillhörande karta (figur 5). Därefter presenteras resultatet i en löpande text. Detaljerade beskrivningar av objekt/lämningar redovisas i bilaga 1.

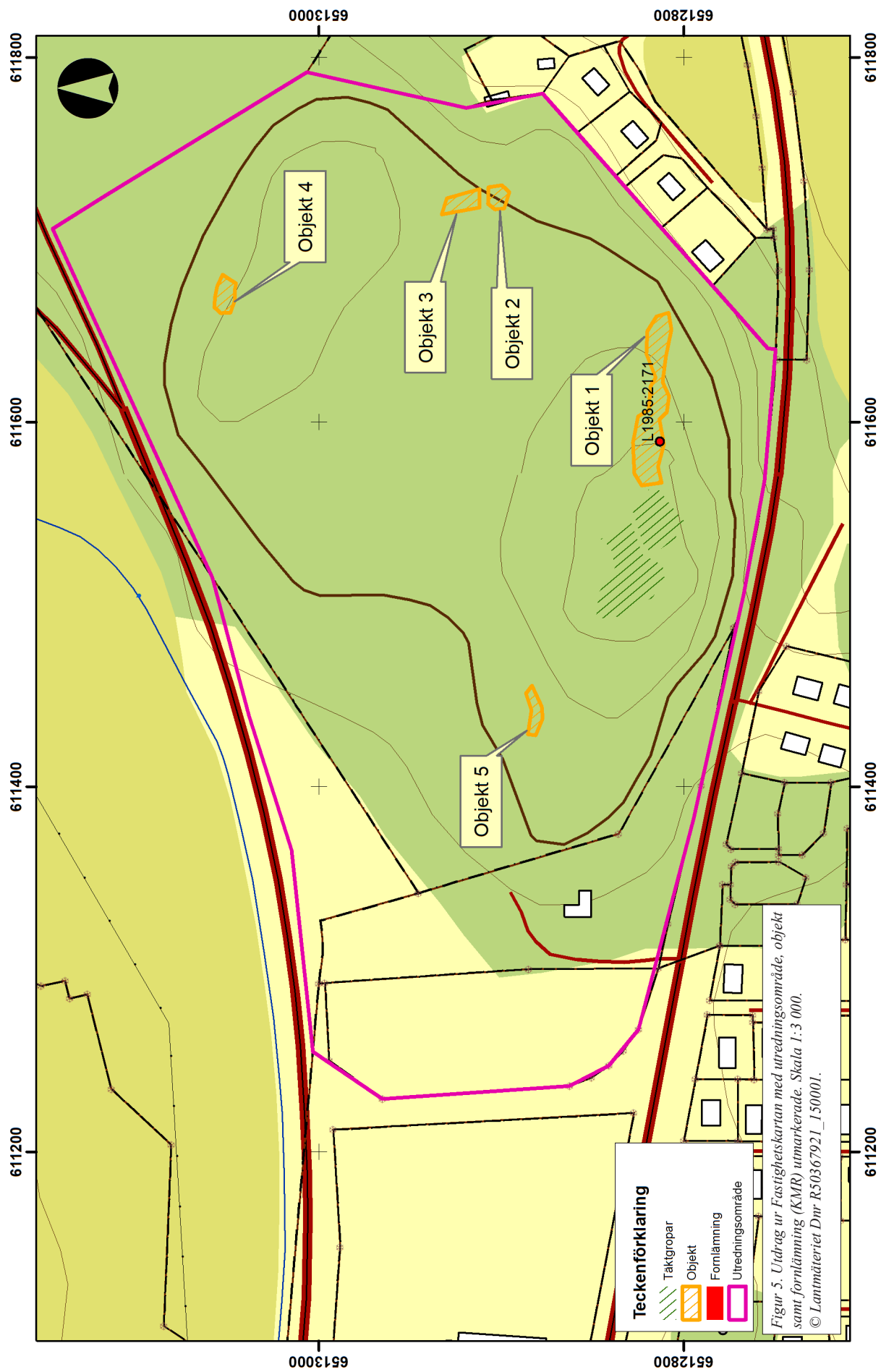
I Resultattabellen har *Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning*, version 4.7 från 2018-03-23, uppdaterad 2018-11-30 (RAÄ) utgjort

Figur 2. I den södra delen av utredningsområdet finns en känd fornlämning i form av en mittblocksgrav (L1985:2171). Bilden är tagen från öster. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

Resultattabell				
Objekt-/lämnings nr	Lämningsstyp	Källa	Schakt	Antiv. bedömning
1	Möjliga gravar	Inventering	S1-S6	Utgår
2	Möjlig grav	Inventering	S7	Utgår
3	Boplatsläge	Inventering	S8	Utgår
4	Boplatsläge	Inventering/Schakt	S9-S10	Utgår
5/L2021:2208	Boplatslämnings övrig, härd	Inventering/Schakt	S11-S12	Undersökt & borttagen
L1985:2171	Stensättning	KMR		Fornlämning

utgångspunkt vid indelning av lämningstyp och antikvarisk bedömning.

Länsstyrelsen avgör dock vilka åtgärder som behöver vidtas i varje enskilt fall.

Vid den arkeologiska utredningen lokaliserades sammanlagt fem objekt inom utredningsområdet (figur 5). Förutom den tidigare kända graven (L1985:2171) utgör ytterligare ett objekt *fornlämning* (objekt 5/L2021:2208). Därutöver identifierades fyra objekt som *möjliga fornlämningar* (objekt 1-4).

Begreppet fornlämning inbegriper lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna (Kulturmiljölagen 1988:950 2 kap).

Möjliga fornlämningar kan till exempel utgöras av så kallade boplatslägen. Det i sin tur betyder områden som utifrån topografiska omständigheter och omgivande fornlämningskontext kan tänkas dölja förhistoriska lämningar, idag ej synliga ovan mark.

Stensättningen L1985:8171 kvarstår som *fornlämning*. I samband med utredningen har lämningens geometri och beskrivning justerats något (figur 2, bilaga 1 & 2).

Inom utredningsområdets centrala delar påträffades även en boplatslämnings övrig i form av en härd (L2021:2208). Den var cirka 1x1 meter stor, cirka 0,15 meter djup och innehöll både rundade och skörbrända stenar samt rikligt med kol. Anläggningen undersöktes till sin helhet i samband med utredningen och ¹⁴C-daterades till 249-407 e.Kr. (bilaga 1 & 2 samt 5 - 8). Därmed anlades härden under äldre järnålder. Vid tidpunkten hade stensättningen L1985:8171 redan flera hundra år på nacken.

Därtill påträffades fyra *möjliga fornlämningar* inom utredningsområdet (objekt 1-4). Objekt 1 och 2 utgjordes av möjliga gravar. Objekt 3 och 4 bestod av så kallade boplatslägen som båda var belägna på nivåer runt 25 meter över havet. Av den anledningen kunde de förväntas innehålla lämningar från yngre stenålder och framåt i tid. Vid den efterföljande sökschaktningen framkom emellertid inget av antikvariskt intresse inom objekt 1-4 (figur 5 & bilaga 1-4).

Referenser

Bennett, Agneta. 1987. *Graven – religiös och social symbol. Strukturer i folkvandringstidens gravskick i Mälardalenområdet*. Theses and Papers in North-European Archaeology 18. Diss. Stockholms universitet. Stockholm.

Bergshammars hembygdsförening. www.hembygd.se/bergshammar. Besökt 2021-04-14.

Digitala Fastighetskartan. (Lantmäteriet). *Fastighetskartan med höjdkurvor*, Södermanlands län, Gävle.

Historiska museet. Sök i samlingarna. <http://mis.historiska.se/mis/sok/sok.asp>. Besökt 2021-04-14. SHM inv nr 31875.

KMR. *Kulturmiljöregistret/Fornsök, RAÄ*. Datauttag Södermanlands län (2019-01-18).

Lista med lämningstyper och rekommenderad antikvarisk bedömning. Version 4.7, 2018-03-23. Uppdaterad 2018-11-30 (RAÄ).

Norberg, Lars. 2004. Järnålder. I: *Vetenskapligt program, Södermanlands län*. Red: Norberg, Lars.

Sörmlands museum, *Arkeologiska meddelanden* 2004:02. Nyköping.

SGU. Sveriges geologiska undersökning. *Jordartskartan Ser. Ae nr 11. 9H Nyköping SV*. Uppsala 1972.

SGU. Sveriges geologiska undersökning. Kartgenerator. http://apps.sgu.se/kartgenerator/maporder_sv.html. Tema Strandsnivå. Besökt 2021-06-28

Svensson, Ingeborg. 2004. Bronsålder. I: *Vetenskapligt program, Södermanlands län*. Red: Norberg, Lars. Sörmlands museum, *Arkeologiska meddelanden* 2004:02. Nyköping.

Terrängkartan, Geografiska Sverigedata. Kartförlaget, Gävle. 2013. Lantmäteriet.

Äijä, Karin. 1993. *Åbygravfältet*. RAÄ och SHM. Rapport UV 1987:11. Stockholm.

Arkiv

Lantmäterimyndighetens arkiv (LMA)

Akt 04-ber-18. Delning, storskifte. Bergshammars socken. År 1757.

Akt 04-ber-44. Ägomätning, Bergshammars socken. År 1819.

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)

Akt nr akt C11:139-40. Geometrisk avmätning. Ekeby nr 1-2, Bergshammar socken. År 1689.

Akt nr akt C3-8:1. Ägodelning. Ekeby nr 1-2, Bergshammar socken. År 1727.

Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK)

RAK id J133-9h2d60. Ekonomiska kartan, Arnö. År 1958.

RAK id J133-9h2c60. Ekonomiska kartan, Bergshammar. År 1958.

RAK id J112-56-4. Häradskartan, Stigtomta. År 1897-1901.

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 2104

Länsstyrelsens dnr: 431-210-2021

Tid för undersökningen: 2021-03-31 – 2021-04-08

Personal: Patrik Gustafsson Gillbrand & Ingeborg Svensson

Belägenhet: N (x) 6512841 E (y) 611247

Koordinatsystem: SWEREF99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: intensivt 278 m²

Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material.

Inga fynd tillvaratogs.

Bilagor

Bilaga 1. Objektsbeskrivningar

L1985:2171

Stensättning, rund, 12 m diam och 0,4-0,6 m h. Fyllning, delvis övermossad, av 0,4-1 m st stenar samt enstaka intill 1,3 m st block. Mittblock, 3,5-4 m st och 1,3 m h. Kantkedja, 0,3-0,5 m h, av 0,4-1,3 m l stenar och block. Beväxt med björkar. Belägen på krönpartiet av en stenrik- och storblockig moränrygg som sluttar brant mot dalgång i söder. Fornlämning.

L2021:2208 (objekt 5)

Härd. Rund, ca 1x1 m st och ca 0,15 m dj. Fyllning av stora kolstycken, rundade och skörbrända stenar. Framkom i schakt 12. Undersöktes i sin helhet vid en arkeologisk utredning 2021. Härden ¹⁴C-daterades till 249-407 e.Kr. (Ua-70435). Belägen i skogsmark på en mindre hylla i nordsluttning. Fornlämning. Undersökt och borttagen.

Objekt 1

Möjliga gravar. Närhet till stensättningen L1985:2171. Bra läge, ca 16x95 m st (Ö-V), ca 25-35 möh. Inom ytan fanns rikligt med sten och block som inte bildade några tydliga synbara former. Inom objektet öppnades sex sökschakt (S1-S6). Vid schaktningen kunde inga iakttagbara antropogent skapade strukturer/former noteras som indikerade på gravar, till exempel stenfria ytor eller stenrader. Utgår.

Objekt 2

Möjlig grav. Bra läge, ca 12 x 13 m st (Ö-V), ca 25 möh. Bestod av en ansamling sten på krönet av en moränförhöjning. Inom objektet öppnades ett sökschakt (S7). Vid schaktningen kunde inga iakttagbara antropogent skapade strukturer/former noteras som indikerade på grav, till exempel stenfria ytor eller stenrader. Utgår.

Objekt 3

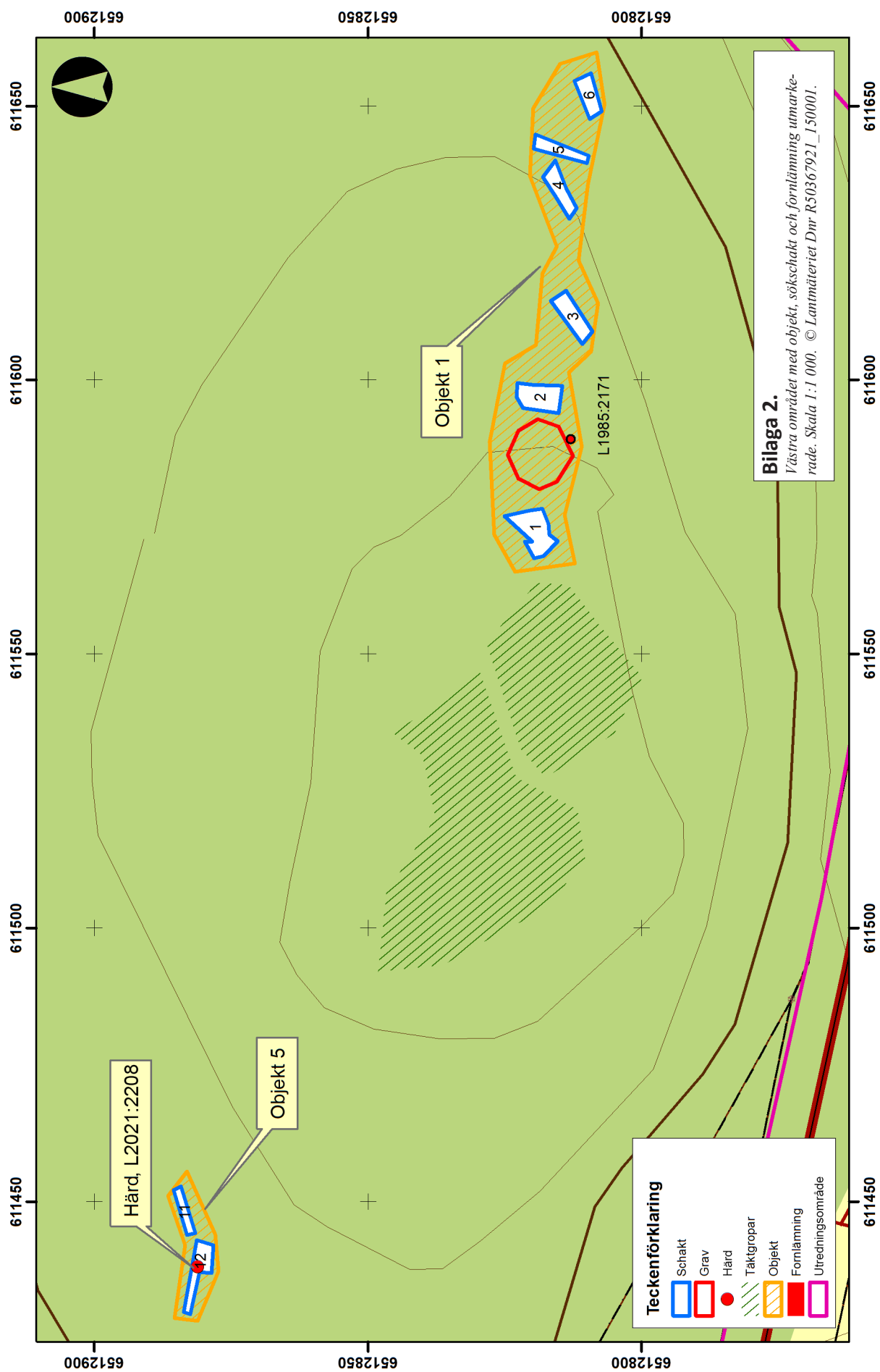
Boplatsläge, ca 10 x 20 m (N-S), ca 25 m ö h. Beläget i skogsmark i en svag sluttning åt ÖSÖ i ett sadelläge. Jordmånen består av stenig morän med inslag av sand. Inom objektet öppnades ett sökschakt (S8). Inget av arkeologiskt intresse framkom. Utgår.

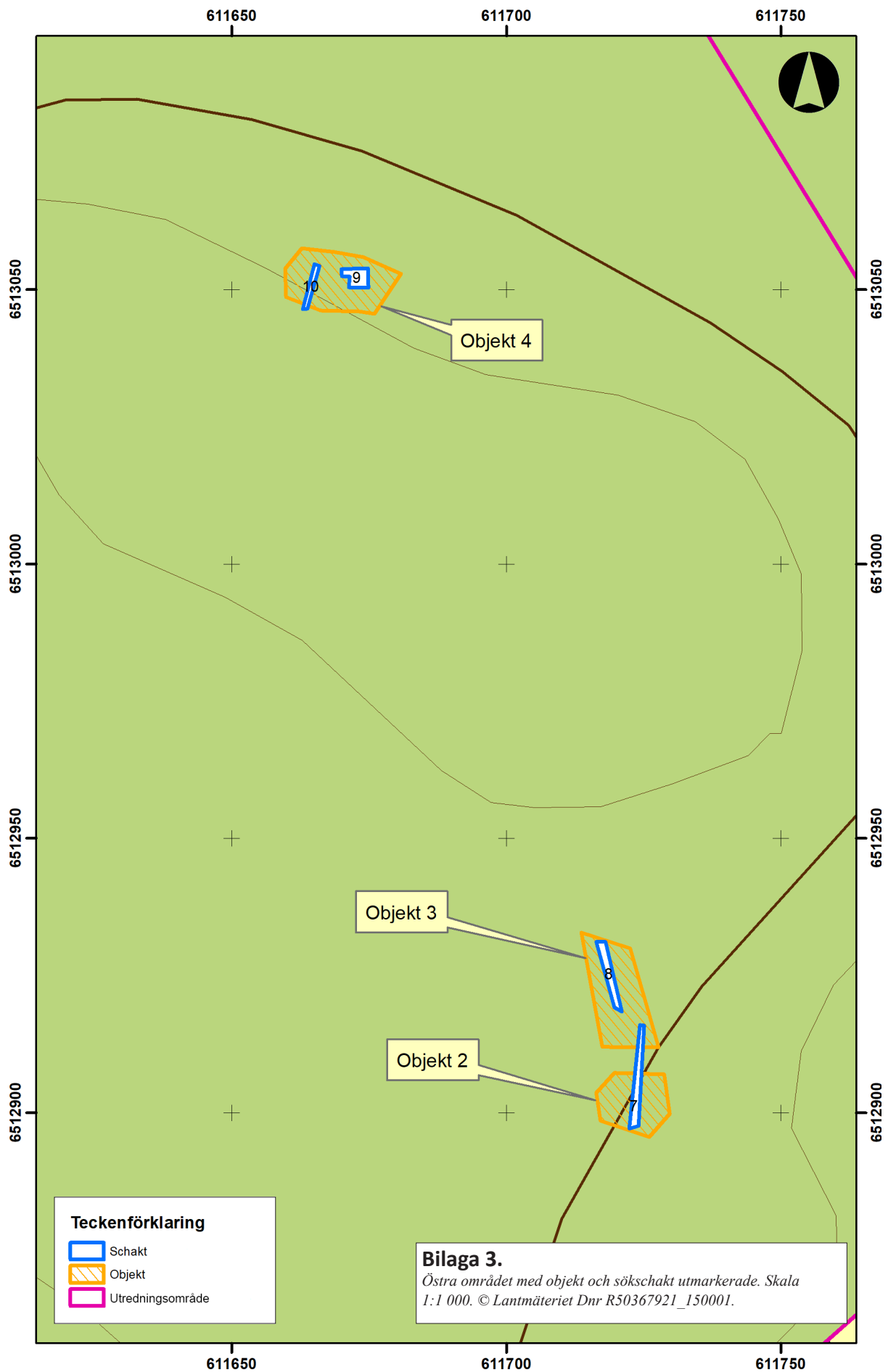
Objekt 4

Boplatsläge, ca 11 x 20 m (NNV-SSÖ), ca 25-30 m ö h. Beläget i skogsmark på en hylla vid NÖ-sluttning i skogsmark. Jordmånen består av stenig morän. Inom objektet öppnades två sökschakt (S9-S10). Inget av arkeologiskt intresse framkom. Utgår.

Objekt 5

Boplatsläge, ca 6 x 27 m (V-Ö), ca 25-30 m ö h. Beläget på mindre hylla vänd åt N i skogsmark. Jordmånen består av sandig-siltig samt ställvis stenig morän. Inom objektet öppnades två sökschakt (S11-S12). I schakt 12 framkom en härd, L2021:2208. I övrigt framkom inget av arkeologiskt intresse. Utgår.

Bilaga 4. Schakttabell

Obj nr	Schakt nr	Dj (m)	St (m)	Undergrund	Anr	Övrigt
1	1	0,15	10x6	Stenig morän		Rikligt med 0,4-1,0 m st stenar
1	2	0,2	8x6	Stenig morän		Rikligt med 0,4-1,0 m st stenar
1	3	0,2	9x3	Stenig morän		Rikligt med 0,4-1,0 m st stenar
1	4	0,15	9x2	Stenig morän		Rikligt med 0,4-1,0 m st stenar
1	5	0,15	10x1,5	Stenig morän		Enstaka 0,4-0,5 m st stenar
1	6	0,15	7x3	Stenig morän		Relativt rikligt med 0,4-0,6 m st stenar
2	7	0,2	19x1,5	Sandig stenig morän		Relativt rikligt med 0,4-0,6 m st stenar i schaktet södra kant
3	8	0,2	12x1,5	Stenig morän		
4	9	0,2	5x3	Stenig morän		
4	10	0,2	8x1,5	Stenig morän		Relativt rikligt med 0,4-0,6 m st stenar i schaktets södra kant
5	11	0,25	8x1,5	Siltig stenig morän		
5	12	0,25	13x2,5	Siltig stenig morän och berg	L2021:2208	Enstaka skörbrända stenar i schaktet. Hård.

Bilaga 5. Anläggningsregister

Anr	Typ	Form (plan)	Form (profil)	Storlek (m)	Djup (m)	Utseende/Fyllning	Schakt	x	y	z
L2021:2208	Hård	Rund	Skålad	1x1	0,15	Grå mörkfärgning. Rundade och skörbrända stenar i ytan. Enstaka inslag av kol. Fyllt med stora kolstycken samt enstaka skörbrända stenar. Anläggningen är undersökt och borttagen.	S12	6512881,158	611438,121	26,38

Bilaga 6. Vedartsanalys

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 21030

Vedartsanalyser på material från Södermanland, Nyköping, Jagbacken 3:1

Uppdragsgivare: Patrik Gillbrand/Sörmlands Arkeologi AB

Arbetet omfattar ett kolprov från en undersökt härd. Provet innehåller kol från gran och tall. En kvist av gran är utplockad för datering. Men grankvistar är ingen garanti för låg egenålder eftersom kvistar och ris kan sitta kvar länge på stammen.,

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
1	1	Härd	11,4g	11,0g 5 bitar	Gran 4 bitar Tall 1 bit	Gran (kvist) 126mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Box 178
791 24 FALUN
Tfn: 070 34 00 645
E-post: vedlab@telia.com
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Gran	<i>Picea abies</i>	350 år	Trivs på näringsrika jordar. Tål beskuggning bra och konkurrerar därför lätt ut andra arter	Lätt och lös men ganska seg ved. Ofta rakvuxen. Ganska motståndskraftig mot röta. Stolpar golvbrädor störrar lieskaft, korgar	Bark till taktäckning. Granbarr till kreatursfoder
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>	500 år	Anspråkslös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärblöss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

Bilaga 7. ^{14}C -analys

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2021-06-09

Patrik Gustafsson Gillbrand
Sörmlands Arkeologi AB
Kalkbruksvägen 2
61071 Vagnhärad

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Jagbacken, Bergshammar socken, Nyköpings kommun, Södermanland. (p 3633)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-70435	KP1. A1.	-26,4	1 726 $\pm$ 30

Med vänliga hälsningar

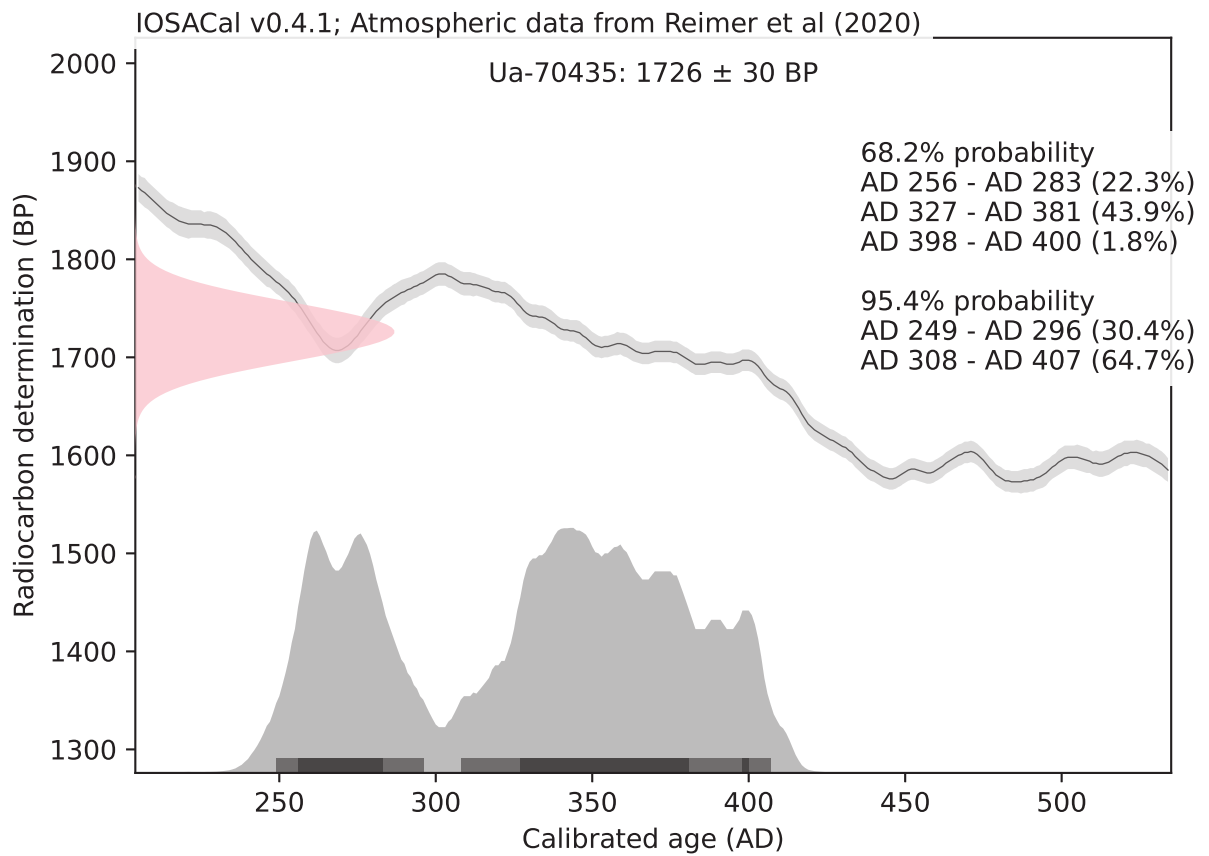
Karl

Håkansson

Karl Håkansson/Lars Beckel

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2021.06.10
09:28:51 +02'00'

Kalibreringskurvor

Bilaga 8. Fotodokumentation

Inom utredningsområdet fanns det gott om spår efter stenbrytning i form av borrh-/kilhål i både berg och block. Foto: Ingeborg Svensson 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

Inom objekt 1 fanns flera stenansamlingar som utgjordes av möjliga gravar som efter sökschaktning visade sig bestå av naturlig stenig morän. Bilden är tagen från norr. Foto: Ingeborg Svensson 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

I anslutning till den tidigare kända mitt-blocksgraven fanns det rikligt med sten, som här i schakt 1. Bilden är tagen från söder. Foto: Ingeborg Svensson 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

Schakt 8 togs upp inom objekt objekt 3, ett boplatsläge. Bilden är tagen från nord-nordväst. Foto: Ingeborg Svensson 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

L2021:2208, en härd innan undersökning. Anläggningen påträffades i schakt 12. Bilden är tagen från väster. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

Härden, L2021:2208 i profil. Anläggningen ¹⁴C-daterades till 249-407 e.Kr. Bilden är tagen från nordöst. Foto: Ingeborg Svensson 2021, Sörmlands Arkeologi AB.

